Motion

1978/79:2042

av Kurt Hugosson m. fl.
med anledning av propositionen 1978/79:73 om åtgärder för arbetshandikappade

I regeringens proposition 1978/79:73 läggs förslag fram om en reformering av de arbetsmarknadspolitiska stödåtgärderna för arbetshandikappade samt om en förändrad organisation för yrkesinriktad rehabilitering och vissa former av skyddat arbete. Den yrkesinriktade rehabiliteringen som i dag bedrivs vid arbetspsykologiska institut, vid kommunala institut för arbetsprövning och arbetsträning och den likartade verksamhet som bedrivs vid arbetsmarknadsutbildningen föreslås samlad i en enhetlig organistion för yrkesinriktad rehabilitering som får namnet arbetsmarknadsinstitut. Utöver dessa regionala arbetsmarknadsinstitut föreslås i propositionen ett centralt nytt institut för metodutveckling och forskning. Detta institut föreslås få en organisation med 41 tjänster, fördelade med nio tjänster inom institutets kansli, nio inom personalutbildningsenheten och 23 inom forsknings- och metodutvecklingsenheten. Verksamheten skall i huvudsak vara inriktad på praktisk metodutveckling inom arbetsmarknadsverkets område.

Departementschefen understryker i propositionen vikten av att det föreslagna centrala forsknings- och metodutvecklingsinstitutet får en från AMS självständig ställning. Ett uttryck för detta är att en särskild delegationsstyrelse inrättas.

Lokaliseringen av det centrala institutet för metodutveckling och forskning behandlas inte i propositionen. Indirekt – bl. a. genom den uttalade koppling som gjorts i propositionen mellan det centrala institutet och statens arbetsklinik och psykotekniska institutet i Stockholm – kan man sluta sig till att regeringen förutsatt att institutet skall lokaliseras till Stockholm. Det är ytterst märkligt att regeringen i propositionen icke närmare behandlar institutets lokalisering mot bakgrund av riksdagens beslut år 1973 om prövning från fall till fall av lokalisering av nytillkommande statlig förvaltning. Denna prövning från fall till fall har gett ytterst begränsade resultat vad beträffar förläggning av nytillkommande statlig verksamhet utanför Stockholmsregionen. För Göteborgsområdet har under en sexårsperiod knappt 60 arbetstillfällen inom central statlig förvaltning, motsvarande 6 ‰ av det totala tillskottet, förlagts dit. Under motsvarande tid tillkom närmare 5 500 nya arbetstillfällen inom Stockholmsregionen.

Varje gång lokaliseringsfrågan för nytillkommande statlig verksamhet prövas går det att finna skäl för förläggning till Stockholm. Varje nyetablerat statligt organ kan påvisa kontaktbehov gentemot befintliga verksamheter i Stockholmsregionen. För varje nyetablering växer kretsen av funktioner i

huvudstadsområdet, vilket i sin tur ger nya kontaktlänkar osv. Förläggning av nyetablerade funktioner utanför Stockholmsregionen blir följaktligen allt svårare.

Ett annat argument som ofta används för att motivera Stockholmslokalisering av nya funktioner har att göra med att nya myndigheter ofta utvecklas kring befintliga organ. Hänsynen till de anställda blir då ett starkt skäl mot förläggning ute i landet.

Alla de skäl som normalt åberopas för en huvudstadslokalisering kan uppenbarligen också användas i fråga om det centrala institutet för metodutveckling och forskning. Flera – och tungt vägande skäl – kan emellertid också anföras för en lokalisering till Göteborg.

Sysselsättningsproblemen i Göteborgsregionen måste angripas på flera fronter. De dagsaktuella problemen och de akuta svårigheterna som följer av omstruktureringen inom varven måste angripas främst med hjälp av konventionella regional- och arbetsmarknadspolitiska medel. Det har emellertid också under en längre tid varit uppenbart att den långsiktiga sysselsättningsutvecklingen i regionen kommer att gå i oacceptabla banor, om inte strukturomdanande åtgärder sätts in. Det är – med hänsyn till problemen i andra delar av landet – varken realistiskt eller rimligt att utgå från att sådana åtgärder skulle ha sin tyngdpunkt i om- eller nylokaliseringar av tillverkande enheter. Åtgärderna måste omspänna ett brett register. Många krafter i regionen är i arbete för att finna lämpliga insatsområden. En förstärkning av den statliga verksamheten i regionen är en naturlig beståndsdel i ett sysselsättningspolitiskt paket för Göteborgsregionen och Västsverige.

Såväl Göteborgs kommun som länsstyrelsen har – senast i samband med länsplaneringsrapport 1978 – framhållit att starka skäl talar för att statliga funktioner decentraliseras från Stockholm till Göteborg. Stockholmsregionen kommer, även efter den nu snart genomförda omlokaliseringen, att svara för mer än 80 % (över 60 000 anställda) av sysselsättningen inom central statlig förvaltning. Av en studie av den statliga sysselsättningen i Västsverige som utförts på uppdrag av Göteborgsdelegationen framgår att motsvarande andel för Göteborg utgör ca 5 °/₀₀ (350 sysselsatta). I Västsverige i övrigt förekommer statlig verksamhet av någorlunda omfattning endast i Borås (ca 200 sysselsättningstillfällen).

För ett centralt metodutvecklings- och forskningsinstitut på arbetsvårdsområdet finns redan en naturlig bas i Göteborgsregionen. Den aktuella arbetsmarknadssituationen i regionen samt kommande neddragningar på varven och därav följande behov av ersättningsindustri ger viktiga utgångspunkter för forskning och utveckling. En liknande utgångspunkt ligger i Göteborgs och Västsveriges näringslivsstruktur, som kännetecknas av en stor andel tung och ur arbetsmiljösynpunkt svår tillverkningsindustri. Till den bilden hör också att Göteborgsregionen återfinns bland de områden i landet som har den högsta förtidspensioneringsfrekvensen. Till dessa "naturliga" förutsättningar för forskning och utveckling kommer att det i

regionen finns ett antal personer som redan är engagerade i sådan verksamhet. Dessa personer återfinns bl. a. inom den kommunala arbetsvårdsverksamheten, Göteborgs psykotekniska institut (GPI) och utbildningsväsendet (Göteborgs universitet, Chalmers, Projekt Lindholmen och lärarhögskolan).

Den metodutveckling GPI har bedrivit och bedriver är i stor utsträckning inriktad på pedagogisk utveckling. GPI har också en gedigen erfarenhet av utbildning inom arbetspsykologins och pedagogikens områden. Bl. a. har man utbildning för utbildare (handledare på AMS, utbildningskonsulter på Statskonsult AB). Många av kurserna är rikstäckande och det har gått alldeles utmärkt att sköta dessa utbildningar i Göteborg.

Av GPI:s totala omsättning på ca 10 milj. kr. faller ca 20 % (2 milj. kr.) på forskning, metodutveckling och utbildning.

Vidare bör erinras om det unika Lindholmensprojektet för utbildning, forskning och produktion. Ett praktiskt samarbete med det centrala institutet för metodutveckling och forskning möjliggörs med Lindholmensprojektet vid en förläggning av institutet till Göteborgsområdet.

Göteborgs socialförvaltning och dess prövnings-träningsbyrå har under flera år sysslat med metodutvecklingsfrågor och torde kunna betecknas som banbrytande inom detta område i vårt land. Vid lärarhögskolan i Mölndal finns också landets enda utbildningsanstalt för personal vid arbetsvårdsinstitutet för arbetsledare/instruktörer och föreståndare.

Sedan flera år tillbaka har ett intimt samarbete etablerats mellan socialförvaltningens prövnings-träningsbyrå och olika institutioner vid Göteborgs universitet (pedagogiska, psykologiska och sociologiska institutionen) och socialhögskolan. Det sålunda etablerade samarbetet bör snabbt kunna komma även det centrala institutet för metodutveckling och forskning till godo vid en förläggning av institutet till Göteborgsområdet. Vid Chalmers tekniska högskola finns vidare ett arbetsvetenskapligt centrum, och yrkesmedicinsk forskning bedrivs vid medicinska institutionen vid Göteborgs universitet. Dessa institutioner med deras forskningsverksamhet bör kunna utgöra en replipunkt för ett institut för metodutveckling och forskning lokaliserat till Göteborgsområdet.

Med hänvisning till vad vi anfört om lokalisering av det i propositionen 1978/79:73 föreslagna centrala institutet för metodutveckling och forskning hemställer vi

att riksdagen måtte besluta att hos regeringen begära att det centrala institutet för metodutveckling och forskning lokaliseras till Göteborgsområdet.

Stockholm den 25 januari 1979

KURT HUGOSSON (s)

PER BERGMAN (s)

WIVI-ANNE RADESJÖ (s)

KARL-ERIK SVARTBERG (s)

DORIS HÅVIK (s)

GOTAB 61385 Stockholm 1979